

SOČA

(Večerno izdanje).

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutranje izdanje popoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane v uredniških izrednih prilogah ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
četrt leta 3 „ 40 „ 1-70
Posanične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja redno vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nuški ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.
Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravnistvo.

Ogledi in poslanice
se računajo po peti vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.
„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovansko knjižnico“, katera izhaja mesečno v slovenskih obsevih 5 do 6 pol ter stane vaeletno 1 gld. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. peti vrstici.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

„Centrifugalna“ posojilnica.

III.

V oklicu, kateri sta podpisala naj-novejša nacionalna ekonomia prof. Kos in dr. Pavlica, čitamo najprej, da imamo tudi na Goriškem že precej posojilnic in zadrug, na to pa pravi (ponatisku-jemo doslovno, da te modrosti ne ostanejo pod polovnikom):

„To je gotovo dobro znamenje za našo bodočnost, ker le v slogi in združnosti, katera izvira iz krščanske ljubezni, je rešitev našega naroda.“

Ali naše posojilnice in zadrug ne imajo do zdaj še nobenega svojega središča ali centralnega zavoda, po katerem bi bile med seboj v organični zvezi. Taka zveza ali centralna blagajna je pa zadrugam nujno potrebna. V njo namreč vlagajo poedini zavodi denar, ki jim sicer ostaja brez uporabe in torej brez sadu, a na drugi strani iz nje tudi zajemljejo potrebne kredite, katerih bi pri svojih udih ali pri malih posojilnicah zastoj iskali.

Vrhu tega vodstvo takega centralnega zavoda nadzoruje in poučuje zadrug in posojilnice, katere so z njo v zvezi, kar jim varuje in množi zaupanje pri ljudstvu.

To potrebo so naše zadrug in posojilnice same dobro spoznale, zato so skoraj vse pristopile h „Gospodarski Zvezi“ in k „Ljudski Posojilnici“ v Ljubljani. To je šlo od začetka, ali zdaj so naše posojilnice tako narasle po številu in prometu, da je treba osnovati posebno zvezo gospodarskih zadrug za Goriško.

Tako zvezo smo tudi res osnovali pod imenom

Centralna Posojilnica,

registrovana zadruga z omejeno zavezo v Gorici.

Nekaj časa smo upali, da bo goriška „Ljudska Posojilnica“ ustanovila

našim zadrugam centralo in radi tega smo odkladali od meseca do meseca ustanovitev in otvoritev novega denarnega zavoda. Toda pri obnem zboru dne 29. aprila t. l. je nova liberalna ali narodno-napredna stranka pokazala, da hoče imeti ta denarni zavod v zgolj svojih rokah in sicer v prid svojim strankarskim političnim načrtom.

Posojilnica s tako smerjo pa ne more biti centralni denarni zavod vsem goriškim Slovincem, kateri po veliki večini ne smejo in tudi ne želijo podpirati liberalnih načrtov, ki so nasprotni veri, narodni edinosti in občni ljudski blaginji. V politiki in v narodnem gospodarstvu moramo in tudi hočemo ostati na krščanskem stališču proti modernemu liberalizmu, ki je v vsakem oziru poguben za slovenski narod.

Le pod krščansko in narodno zastavo je mogoče združiti vse stanove na delo za pravo blaginjo slovenskega naroda in pod to zastavo je ustanovljena:

Centralna Posojilnica.

Kdor je torej z nami enih mislij, naj pristopi k „Centralni Posojilnici“ in naj ji pridobiva prijateljev v svojem krogu. A to se mora zgoditi

brez odloga, da ne bodo naši somišljeniki odvisni od milosti in nemilosti narodno-naprednih voditeljev, kateri imajo zdaj slovenske denarne zavode v oblasti.

Dokazali smo svojočasno dovoljkrat, kako so nasprotniki vedno sledili idejam in načrtom naše stranke ter jih skušali — ukrasti, prehiteti nas, če tudi niso niti sposobni niti nimajo resne volje, da bi jih mogli tudi izvršiti. Porajajočemu se „Trgovsko-obrtnemu društvu“ je dr. Gregorčič hitel postaviti nasproti „trgovsko-obrtni odsek“ v „Slogi“, a ta je zaspal grešno spanje, še predno je imel eno samo popolno sejico. — Nasprotniki so tudi vedeli, da dr. Tuma namerava preosnovati že

močno „Goriško ljudsko posojilnico“ v centralno, ne da bi bilo novih upravnih stroškov, ker moramo biti varni z narodovim imetjem, a hiteli so — ukrasti tudi to Tumovo idejo s prenačleno ustanovitvijo nekake centralne, ki se je razvila v centrifugalno posojilnico. Pravila te centrifuge so kmalu že leto stara, a poslovati je začela šele v četrtek.

Dr. Tuma se je oglašil že v „Soči“ 14. novembra 1899. s člankom, ki je razkril, da klerikalnim matadorjem ni nič mar za kako „centralno posojilnico“, marveč da hoté imeti pod tem imenom le konkurenčen zavod že ostoječi „Goriški ljudski“. Ko je to dokazal, je nadaljeval:

„Utegnili bi se nekateri gospod sklicevati na to, da sem bil jaz oni, ki je vedno delal na ustanovitev denarne zveze posojilnic in gospodarskih zadrug na Goriškem. Istina je to. In tudi naravno, da sem moral priti do te ideje. Ideja, katero sem zastopal, in zveza, katero sem pripravljaj, pa je merila na to, osredotočiti ves denar dežele v „Goriški ljudski posojilnici“. Šlo mi je, povišati ugled in moč tega zavoda, obenem pa uvesti pravilno nadzorovanje manjših posojilnic in pravilno razdelitev denarja zadrug v deželi. Izvesti sem hotel to brez novih stroškov z močmi „Goriške ljudske posojilnice“, tako, da bi se ustanovila nova zadruga kot zveza, kamor bi imele pristop edino le posojilnice in zadrugenikakor pa ne zasebniki.“

Člani te zveze bi imeli dolžnost, zalagati preobili svoj denar v centralno blagajnico, za katero bi se bila proglašila „Goriška posojilnica“, in imeli pravico od ondi dobivati kredit. „Goriška ljudska posojilnica“ kot centralna blagajnica bi odprla posebni račun vlog in posojil vseh členov zveze in bi koncem leta izkazala posebno bilanco tega računa. „Goriška ljudska posojilnica“, katera bi dobivala potem mnogo ugleda

in moči, bi se pa obvezala, dajati brezplačno enega svojih uradnikov kot nadzornika posojilnicam in zadrugam, ki so stopile v zvezo, jim napravljati letne račune in bilance, oziroma jih pregledati ter iti členom zveze na roko v vsakem oziru s svetom in dejanski, vse to pa brezplačno. V to svrhu je „Goriška ljudska posojilnica“ sprejela že pred letom tretjo uradniško moč, da se ista privadi zavodu, in uradni vodja gospod Jos. Stukelj prevzame nadzorstvo vseh posojilnic in zadrug v deželi. Tako bi se služilo „Goriški ljudski posojilnici“, tako bi se služilo narodni denarni organizaciji v deželi, ne da bi se imeo za to krajcarja več stroškov. Gospodje centralne posojilnice pa niso razumeli moje ideje, ali je niso hoteli razumeti, ustanovili so si nekaj povsem drugega, nekaj očitno škodljivega narodni organizaciji, in to tembolj ker jih bode stala režijska nove posojilnice najmanj dva tisočaka na leto, katera sta vržena uprav skozi okno. Boga se bode ljudstvo, jemalo se mu bode zaupanje, in to je greh nad našim narodnim blagom.

Zato zaključujem:

a) Nova posojilnica ne odgovarja dejanski potrebi, bila je ustanovljena iz političnih-zasebnih motivov, in

b) dolžnost vsakega rodoljuba je, delati na to, da se ustanovitev take posojilnice prepreči.

Tako je govoril — mož, ki se je podpisal s polnim imenom in ki je dokazal, kako plamteče je njegovo rodoljubje. (O njegovih poskusih za pomirjenje duhov povemo več prihodnjič).

Iz tega je jasno, kako hinavsko je opravičevanje v oklicu, zakaj da so čakali z otvoritvijo do zdaj. Resničen je le drugi del, namreč, da so čakali, če se jim posrečijo ona znana grda rokovnjaštva proti „Goriški ljudski posojilnici“. Ker se jim niso posrečila, zato so proklamovali boj tudi na gospodarskem polju — boj za zadnji vinar!

postavljeno tolikim nevarščinam, in če ga ne vzame kdo v oskrbo ter ne varuje njegovega srca pred mrazom človeške zlobe, propade, in angelj varuh žalostno odvrne od njega svoj obraz.

„Ne govorite dalje, milostljivi gospod. Glava bi se mi razletela. Čutim to, vidim, kakó mu od vseh strani preti nevarnost za telo in dušo.“

„Hočem pomagati vam in njemu; hočem, da iz vašega vnuka postane veren in bogaboječ človek.“

„Ali mu ne vzamete vére? Ne zgubi-li vére, ko dospé v veliko mesto? Nu, pa naj se zgodí volja božja....“

Med tem priteče Jurček ves navdušen.

„Dedek, dedek, gospod učitelj mi je dejal, da me hoče gospod grof vzeti s seboj v mesto. Dedek, prosim vas, pustite me iti z gospodom grofom. Gospod učitelj mi je pravil, da vam bodo pošiljali denar, a ko bodem velik, kupim hišo, konje in kočijo. Potem pa pridem po vas in vas nikdar več ne zapustim.“

Grof Szalay z zmagovalnim smehom pogleda zgovornega fantiča. Všeč mu je bil; kaj zal je, mičen in neplašljiv deček. Učitelj je imel prav, ko mu ga je priporočil.

Iz oči starega pastirja je kapala solza za solzo. Odločil se je.

torej ne boste hoteli, da postane iz vašega vnuka berač, pohajač, ali še kaj hujšega. Svet je hudoben ter za neizkušene otroke poln zapeljivosti. Ali bi mar hoteli imeti na vesti, ko bi vaš vnuk zašel na kriva pota? Ali bi vas mar ne dosegla kletev v grobu, ko bi iz njega postal potepuh, med tem ko bi iz njega lahko bil pošten človek? Revščina je huda reč ter še odraslene ljudi napravi hudobne, toliko manj še prizanesne slabemu fantu.“

V starčevi duši se vname kruti boj. „Dà, star sem, nadležen. Nemara me jutri ali pojutrnjim odnesó na pokopališče. Jurčku ne zapustim družega nego pošteno imé, in če mu ostane po starših in dedku kaka dedščina, pa bo ta jedina le to, da smo ga od mladih nog učili spoznavati Boga in delati. Otrok je še, toda njegov angelj varuh ga bo varoval.“

„Hočete torej prepustiti usodo svojega vnuka negotovi bodočnosti? Verujete v božjo pomoč, zaupate, da angelj varuh obvaruje otroka; ta véra vam služi v okras; toda ne pozabiti, da z otrokom je kakor s cvetico. Dokler ji je vreme ugodno, se veselo vspanja po koncu k oblakom; pride pa mraz, in ona zvone, če jo je pustil vrtnar brez varstva. Zapuščeno dete, siročta, je iz-

„Toda takó ga pustiti, reveža, v tuji svet?“

„Ne bomo mu tuji; pri nas najde druge stariše.“

„Joj, moj Bog, milostljivi gospod, drugih starišev človek več ne najde.“

„Privadi se pri nas, kakor bi bil doma.“

„Toda, oprostite, milostljivi gospod, ne morem ga pustiti kar takó....“

„Kaj torej hočete zanj?“

„Kaj hočem zanj, za Jurčka? Mislite mar, milostljivi gospod, da se more dete kupiti — z odpuščanjem — kakor kak žrebec? Ko bi mi kdo dajal tisočake, ne dal bi ga od sebe.“

„Saj ste vendar rekli, da ga ne morete pustiti kar takó. Mislim sem torej, da nočete zastoj, zato sem tudi vprašal, kaj hočete.“

„A ko bi rekli, milostljivi grof, da je vsa ta čeda, ki se tam pase, moja, ne dal bi vam Jurčka.“

„Premislite si dobro, starec, kaj govorite. Ne pravim rad tega, toda nemara vidite sami, da stojite že z jedno nogo v grobu. Kaj se zgodí s fantom, če vi danes ali jutri umrjete? Kruha si še ne more služiti, ker je še otrok, nihče ga ne vzame v službo. Premoženja mu ne zapustite — čaka ga torej beraška palica. Vi ste vrl, dober in pošten človek,

„Prokleti ste...!“

V zbirki „Iz mažarskega raja.“

Češki spisal Jan Janča.

Poslovenil Pohorski.

(Dalj.).

„Milostljivi gospod, rad bi, toda ne morem. Star sem že in slaboten in fantek me v marsičem že nadomeščuje. Tū zajde krava v škodo, in predno bi jaz prišel, pojedla bi pol ogóna. Jurček pa jo precej zapodí....“

„O, to je pač najmanjša skrb, starček. Če pustite fanta z menoj, dobite, kolikor boste potrebovali za preživljenje, da vam več ne bo treba se truditi s pašo. Lahko si na stara leta privoščite počitka.“

„Ne vém, milostljivi gospod, kakó bi prebil brez Jurčka? Fant mi je pri-rastel k srcu. Nikogar nimam več razun njega. Hčerko svojo, njegovo mater, sem pokopal že pred poldrugim letom. Nemara bi niti ne preživel, ako bi imel njega izgubiti.“

„Saj ga boste lahko večkrat videli. Pošljemo ga vam domú, kadar bodo imeli praznike.“

Mi se smejemo, ker smo bodočnosti gotovi!

V posebno grdi ljudi se pokazuje — prof. K. o. s. Ta človek je lani zatrljeval dr. Tumš, Gábrščeku in vsakomur, ki ga je hotel poslušati, da ga je za podpis le prisilil notarski kandidat Premrov, češ: »Prišel je k meni ravno, ko sem se pripravil za odhod na počitnice domov na Gorenjsko. Dejal mi je, da se gre edino za osredotočenje organizacije kmečkega čana, o kakih konkurenčnih določbah pa ti Goriški ljudski posojilnici ni niti črhnil. Ker sem videl podpis na prvem mestu grofa Coroninija, sem slepo verjel in podpisal tudi jaz. Zdaj pa vidim, da sem bil osleparjen; zato delam največ jaz na to, da se ta posojilnica — ne otvori.«

In kaj vidimo? Zdaj je dr. K. o. s. dal podpis poleg jednega Pavlice na oklico za otvoritev iste posojilnice! — Kakor se vidi, je dr. K. o. s. odlašal le zato, ker je vodil kot član ravnateljstva »Goriške ljudske posojilnice« klerikalno četo do občnega zbora 29. aprila t. l. Koliko grde hinavščine, koliko zahrbtnih spletkarstev!

Kakošne obljube dajejo! Iz nove »Centrifuge« hočejo — nadzorovati in poučevati druge zadruge v deželi! Ljudje, ki sami nič ne razumejo in so krvavo potrebni sami najprimitivnejših pojmov o knjigovodstvu in ustroju zadrug, hočejo poučevati druge! Dr. Pavlica se je pokazal pri »Krojaski zadrugi« največjega ignoranta; ne razume nič, brblja pa na vseh krajih in koncih, računajoč na — našo prizanesljivost.

Dr. Kos se je n. pr. še pred dvema letoma na občnem zboru »Goriške ljudske« tako-le upiral eskomptovanju menic: »To je podobno hišnemu posestniku, ki vzame posojilo na svojo hišo, da drugo sežida; na to vzame zopet dolg in zida tretjo; z dolgom na tretjo zida četrto — dokler ni zazidal vsega in je sam prišel na boben.« — To je duševna revščina prve potence za jednega »doktorja«, ki pa hoče biti učitelj v naravnem gospodarstvu. — Drugi ljudje okoli »centrifuge« razumejo pa še manj! In oni bodo učili druge zadruge? Smešno!

Enako nespametna je »pobožna želja«, da bi posojilnice in zadruge v deželi mogle in smele biti v zvezi z novo »centrifugo«. Ako kak denarni zavod hoče, da bodo drugi zavodi pri njem vlagali odvišnje denarje ter jih od dne do dne po potrebi dvigali, tedaj mora biti že jako močan, mora imeti že rezervni fond, mora biti sploh finančno vsestranski podprt. — In to naj bi bila nova »centrifuga«, ki še nič nima in nikoli ne bo toliko imela, da bi mogla računati na tako — zaupanje?! Da, mi rečemo danes le še toliko:

»Centrifuga«, ki si je naložila tak delokrog, kakoršen jej je določen v §

3., ne more pridobiti nikdar toliko zaupanja, da bi ostali denarni zavodi — smeli stopiti z njo v zvezo!! Zveza s tako »centrifugo« ne more dati denarnim zavodom nikake ugodnosti v denarnih potrebah, in spekulacije po § 3. pravil morejo postati nevarne ne le za ta zavod, marveč za vse, ki bi bili v zvezi, prav tako, kakor deluje — centrifuga, ki vse od središča proč razganja.... Več pride.

DOPISI.

V Gorici, 2. junija. (Tutti frutti).

— Bivši kavarnar v goriškem gledališču se je obesil. Vsakomur je bilo znano, zakaj; tudi zdravnik je izjavil, da ni odgovoren on za ta čin, ker je bil zmešan. — Kdo pa je odgovoren? Gospod Bog, brez čegar vednosti in privoljenja ni padel nesrečnež niti las z glave, je gotovo vedel tudi za duševno stanje samomorilčeve; in vendar je dopustil, da se je obesil in tako žalostno dokončal svoje življenje. Vsa odgovornost je pripušena torej — Bogu in kavarnarju, naj to reč na onem svetu uredita...

Cerkev je milostno dovolila rajniku »skromen cerkven pogreb«. Župnik stolne cerkve mons. Sedej je čutil nepotrebno potrebo, da je še ta »skromni pogreb« opravil v — »Prim. Listu«. Čujmo! Ondi izpoveda, da pokojnik je bil letos na Tirolskem pri spovedi, kar je moral potrditi na zahtev njegov brat — pod prisego! Ali najlepša je še izjava veleč. monsignora, da rajnik je zadnja čas obžaloval svoje prejšnje pohujšljivo življenje.... — Kdo na vsem božjem svetu je vprašal po čem župnika stolne cerkve, da je šel pošiljat v svet take škandalozne izjave...? Kaj je župniku Sedeju mar bivše življenje moža, ko je dal pred Bogom zanj že odgovor? — V imenu javnosti, človeštva in najprimitivnejših pojmov o dostojnosti protestujem proti omenjeni izjavi župnika Sedeja!

Članka »Semenišče-ognjišče vsega zlega v deželi« sta menda »pana« obe klerikalni zmašili, »Gorico« in »Prim. List«. Stvarno se ga nista upala dotakniti, le od daleč zabavljata..., da bi njiju čitatelji niti ne vedeli, za kaj se gre. — Da, da: sleparske fasije, tu bo treba trdne volje, »liberalcev«, da naučijo klerikalce — postenosti! »Zob za zob!«, ker že tako hočejo. Kdor dobi 50 hektov vina, jih mora tudi izkazati v fasiji, in sicer po postenici cen, ne pa samo 5 hektov po 8 gld., beri: 40 gld. mesto — najmanj 750 gld.!!! (Komur tiče, naj se popraska za ušesom!) — Neki župnik, bogataš prve vrste, skopuh pa še večji, krpa od leta do leta tako imenitne lasije, da plačuje občinski tajnik večjo osebo dohodarino nego on. Župan in tajnik sta »liberalca«, recte: pristaša narodno-napredne stranke! Da ju hudič res ne bo čvrst v kotlu, jima svetujem, da zanaprej vestno popravita župnikove fasije, predno jih podpišeta! — Ta eksemplari naj velja vsem našim somišljenikom! — Se gre pač »za zadnji vinar«!

Banjski gospod torej premalo moli, zato tanjak vsako leto toča pobije... »Prim.

List« priporoča proti toči »Kalomon«, da ne bo treba niti najnovejših »kanonov«. Ta »Kalomon« bi bil torej nevaren tekmeč obrti in kupčiji s »kanoni«; naše vrlo »Trgovsko in obrtno društvo« bi moralo vsekakor vse »Kalomone« konfiskovati in po Dagarinovo zažgati... Poleg »kanonov« je pa morda neko drugo sredstvo vspešneje nego »Kalomon«. Nekje stoji zapisano, da Bog tepe ljudstvo zavoljo grehov in življenja duhovnov.... Ali bi torej res ne bilo modro, kakor menijo Banjskarji, da bi gospodje več molili in manj politikovali, da bi čepeli več v cerkvi in manj po gostilnah in pri kartah? To bi bilo Bogu v večje »dopadajenje« in — neizmerno pohujšanje, jeze, sovraštva, obrekovanja, natolcevanja itd. itd. bi bilo manj, a Gospod Bog bi imel manj vzroka, tepsti svoje ljudstvo s točo....

Dr. Jozef Pavlica mi je poslal ta-le popravek:

Ni res, da misli »Krojaska zadruga« odpovedati stanovanje pod liberalno streho »Goriške ljudske posojilnice«, marveč res je, da se ondi prav dobro počuti....

Še manj res je, da se brani »liberalnih vinarjev«, ko rada sprejema tudi krone in stotake iz liberalnih rok; res je le, da od vseh teh kronic liberalci ne bodo videli niti vinarja.

Konečni popravek:

V smislu § 19. t. z. zahtevam, da priobčite ta-le popravek:

Ni res, da sem gornji popravek o »Krojaski zadrugi« poslal jaz — dr. Jože Pavlica«.

Domache in razne novice.

»Binkoštni misli« smo čitali v »Prim. Listu«. Od Grkov, Latincev, Hebrejcev preide na sv. Duha in od njega srečno tudi na Slovensko. — Na koncu pravi semeniški natolcevat:

»In pogledimo domovino slovensko! Liberalizem je tudi mnogim naših rojakov izlrgal sv. vero in Božjo ljubezen iz src. Med nami ni več duha krščanske edinosti in slege. Mesto, da bi vsi rodoljubi složno delovali za dušni in gmojni napredek milega slovenskega ljudstva, se med seboj tržejo in koljejo! Brezverski in brezvestni časopisi: Slovenski Narod, Soča, Rudeči prapor itd. so zadali našemu ljudstvu take rane, da jih bo težko zaceliti.

V tej bedi, ki zadeva na sploh vse narode, ki so dandanes več ali manj mlačni v sv. veri, ki pa še posebe zadeva naš mili slovenski narod, kličimo na pomoč sv. Duha itd.«

Kolika blasfemija! Taki umazani jeziki se drznejo klicati na pomoč sv. Duha, da bi jim pomagal — lagati, obrekovati svojega bližnjega!

V Postojno je prišlo včeraj v kljub slabemu vremenu prav veliko ljudstva od vseh krajev. Dež je curkom lil, posebno proti 3. pop., ko so ljudje čakali pred jamo, da se odpró vrata. — Na plesišču je bilo ves čas jako živahno. Moški pevski zbor je prepeval med točkami plesa. Ondi je bil letos prvič postavljen »ringšpilj« v splošno zabavo. — Pošta v jami poleg plesišča ima ves čas silno

tudi ta krepki Guraš, ki je še pred trenutkom gledal ga takó sedaj pa takó žalostno.

»Dedek!... Dedek!...«

Jurček jokaje pade na starčeve prsi.

»Potolaži se, sinko.... To svetinjico, katero imaš po materi, ne odloži z vratú! Dobila jo je s Čenstohova in blagoslovljena je; na njej je podoba Gospé Marije. Ona te bo varovala....«

»Ali more iti takó z menoj?« — se obrne grof k pastirju.

»More.... Toda, milostljivi gospod, oskrbujte mi ga, kakor okó v glavi....«

»Ne bojte se, stari. Da boste pa imeli nekaj za poboljšek, vzemite to-le malenkost; toliko dobite vsaki mesec....«

Grof stisne starcu v rokó zavitih pet goldinarjev.... na mesec....

Od teh dam kar jutri nekaj proč za sveto mašo, da bi ti Bog dal zdravja, sreče in blagoslova. V imenu Očeta, Sina in svetega Duha. Amen. Idi, Jurček! Bog te obvaruj!»

Grof odpelje zalega fanta in hiti, kakor bi se bal, da bi mu mogel kdo iztrgati takó lep plen, ki ima pomagati oživiti izumirajoči rod....

Stari pastir stoji nepremično na jednom mestu, kakor prikovan. Oči ima

veliko opravlja. Tam je postavljenih kakih 10 dolgih miz, ki so vedno zasedene s pisalci razglednic.

Pometajte pred svojim pragom. — Z ozirom na pravo trditev »Soče«, da ena sv. maša za mrtve je toliko vredno kot sto in tisoč, je zavilarski odgovoril »Prim. List« takó:

»Ah, zdaj razumemo, zakaj se liberalci imenujejo radi verne katoličane. Ne hodijo sicer ob nedeljah k maši, a ena maša je toliko vredna kakor tisoč. Enkrat v življenju pri sv. maši — pa ostane vse eno veren katoličan!«

Mi pa pravimo: Pometajte pred svojim pragom. V klerikalno-»Goričanski« bandi je dovolj takih, ki ne verujejo niti tega, zato sploh nikdar ne gredo v cerkev. — Očistite poprej svoj hlev, potem preiskujte naše — čiste hiše.

Binkoštni prazniki. — Birmoval je kardinal-nadškof oba praznika, kakor po navadi v Stolni cerkvi, na Travniku in v svoji kapeli. Birmovanje bo trajalo še ves ta leden v nadškofjski kapeli.

Kakor vsako leto, je prispelo tudi letos o binkoštnih praznikih v Gorico lepo število izletnikov, posebno smo videli dosti kolesarjev iz Ljubljane, Trsta itd., le škoda, da včeraj je bil dež neprestano celi dan, da ni bilo mogoče skoro izpod strehe. Na binkoštno nedeljo je bilo tudi v okolici jako obilo izletnikov.

Društvo katoliških učiteljev v Gorici se »imenitno giblje«. 20. maja je imelo že 20. zborovanje, na katerem je neizogibni dr. Pavlica zopet govoril, in sicer o pesmi »Veni creator....« Ko bi bil govoril o »Veni sponsus....«, bi morda boljše ustregali. — Gospa predsednica je čitala rapravo »Nekaj misli o nalogi ženke v človeški družbi«; zanimiv je ta slavek. »Deklice je treba vzgajati po njih naravnih zmožnostih tako, da bodo enkrat — bodisi v zakonu, bodisi izven zakona — lahko izpolnovala dolžnosti kot matere«.

Gospica P—u je deklamovala Stritarjevo »Ljudmilo«, na kar je napravil gospod predsednik (— citujemo »Prim. List« —) nekaj jako poučnih in velevažnih kritičnih opazk, in vnela se je živahna debata. — Radovedni smo, kako si je učeni semeniški doktor privoščil Stritarja in kako so mu katoliške učiteljice ploskale.

Nove zalepke. — V promet so prišle nove zalepke po 6 in 10 vinarjev. Zalepke so brez napisov ter so one po 6 vin. rumenkaste, one po 10 vin. pa višnjevo-sive barve.

»Kmetijsko društvo« v St. Petru so ustanovili klerikalci. O njem smo čuli že veliko jako zanimivih pritožb, ki dokazujejo nezdrav pričetek in še bolj nezdravo delovanje.

Dne 27. maja je bil občni zbor. Čujte, ljudje božji, samo to:

Iz računa je posneti, da je to društvo nakupilo od svojih članov v zadnjem četrtletju blaga za 1363 gld. 65 kr., katero je razpošiljalo po svetu, baje celo v Draždane, Berlin in Aleksandrijo. (Velikanski izvoz za teh 1363 gld.!) — In čujte: pri tej neznahtni kupčiji je imelo 682 gld. 38 kr.

obrnjene proti oni strani, kamor je odhajala njegova jedina tolažba. Gledal je tja dolgo; videl je, kakó so se vsedli v kočijo, kakó se je Jurček iz nje poslednjikrat ozrl; videl, kakó se je dvignil prah, ko je zdrdrala kočija, videl, kako se je odpeljala ter zginila mu izpred očí.... Sreč mu je bilo prenapolneno z občutki žalosti, skrbi in veselja — veselja, da je Bog poslal človeka, ki se potruji za vnukovo prihodnost.

Na to se žalostno ogleda na okrog. Čeda je počasi vstala ter se jela pasti na posušenem travniku. Guraš je ležal nekoliko na strani ter žalostno gledal svojega gospodarja. Ko se stari nanj ozrè, radostno zamaja z repom ter pri-skočivši jame se mu dobrikati kakor dete.

»Takó krasna je ta božja priroda, in vsemu je Bog odmeril določeno pot. Nemara je bilo tudi Jurčku takó usojeno po večnem sodniku. Čemu se protiviti vsemogočnosti božji? Čemu tugovati in žalovati ter vpirati se?... A, evo, naš častiti gospod župnik.... Skoro bi vas ne bil videl, častiti gospod. Prišli ste nenadoma kakor duh. Srečen popoldan!«

(Dalje pride).

»Jurček!... Bog sam vé, kakó mi je pri sreč, ko te imam zgubiti. Bog se usmili!«

»Ne jokajte, stari«, reče grof. »Mislite si, da pošiljate fanta v mesto in da se tam zamudi dalje nego navadno; predno pa se nadejate, vrne se on, vas obišče in potolaži. Fant mi je všeč. — Po teh besedah se obrne k učitelju na stran: »Hvala vam; vidim, da vam tu vaš apostolski posel vspešno gré izpod rok. Ne pozabim spomniti se na vas, čim bo mogoče.«

»Hvala vam, gospod grof. Ponosen sem, da čujem iz vaših ust to priznanje. Izvršujem le svojo domovinsko dolžnost, in moje srce je napolnjeno z veseljem, ker mi dopušča usoda storiti vsaj nekaj za razširjenje in utrjenje našega svetega mažarskega mišljenja. Med starimi Slovaki to ne pojde lahko, toda glavno oviro dela nam samó — duhovščina. Ona zaduši nakrat, kar smo v potu svojega obraza dolgo sejali. Bolje pa pojde s šolsko mladino, in verjemite, gospod grof, ko bi bili vsi učitelji nadehnjeni z domovinsko idejo, pa bi se pri tretjem rodu ne glasil več po teh gorah kak drugi glas nego mažarski....«

»Rekli ste, da ta fant že razume mažarski?«

»Razume in tudi govori že dokaj gladko. Čez jedno ali dve leti imate iz njega Mažara, da nihče več ne spozna, katerega rodú je.«

Med tem, ko sta ona to govorila, se je poslovljal stari pastir z Jurčkom, z jedino svojo tolažbo.

»Pojdi, Jurček«, reče mu. »Bog je dober, on te ne zapusti; glej, da le ti ne zapustiš njega. Lahko greš takoj! Ustavi se domá ter obleči si novo obleko. Nemara je več ne boš potreboval — toda Jurček, prosim te, ne odvriži s svojo obleko vred tudi svojega Boga. Ne veš, kakó reven je človek, ki je prišel ob véro. Moli in delaj, in Bog te blagoslovi. Ko bi se zgodilo — človek ne vé za dan in uro — da bi umrl, da bi te nikdar več ne videl, pridi ter pomoli vsaj na mojem grobu in na grobovih svojih starišev....«

Starec ni mogel dalje govoriti; jok mu zaprè besedo. Tudi Jurčka se polasti otožnost. Še le sedaj se mu je zdelo, da ni mogoče, da bi zapustil svojega deda, da bi odšel iz kraja, kjer mu je bilo nakrat vse takó nenavadno milo,

dobička, torej nad 50%! Ali čujmo, kaj pravi poročilo dalje:

„Zal, da so izvenredni stroški (kakor taksa od nakupa hiše 140 gld. 62 kr., ustanovni stroški 39 gld. 97 kr., zavarovanje za 10 let 46 gld. 20 kr.), kateri so porabljivi preostali čisti dobiček“.

Grozovita izpoved proti klerikalni organizaciji našega kmeta! V št. Petru se je torej ustanovilo društvo, ki je svoje člane tako stiskalo, da je delalo z nad 50% dobičkom, a v kljub temu ni moglo prenesti vseh stroškov. Ali odštejmo vse imenovane „izredne stroške“, če tudi to ne gre, ostane še vedno dejstvo, da je delalo s 34% dobičkom, kateri torej je sel ves za — stroške. Kateri trgovec dela s 34% dobičkom?

Evo dokaz k našim trditvam, da pri nas vsak trgovec lahko tekmuje klerikalnim zadrugam. Zato bodi vseh rodoljubov sveta dolžnost, da varujejo kmeta — takih osrečiteljev!

„Centrifugalna“ posojilnica. — Kakor čitamo v „Osservatore Triestino“, je izbrisala tukajšnja okrožna kot trgovinska sodnija iz zadrugnega registra pri trdki „Centrifugalna“ izmed članov načelnika grofa Alfreda Coroninija in biljenskega kurata Iv. Rojca, vpisala pa je na novo dr. Jos. Pavlico in Ferd. Sfiligoja.

Grof Alfr. Coronini se je odtegnil od „Centrifugalne“, ker mu menda ne diši več tesna zveza s klerikalci, kakor je ostavil tudi „Solški dom“, ker je zahteval in dobil nazaj dano posojilo. Odtegnil se je tudi kurat Rojca, najbrže, da je dal prostora Sfiligoju, ki je vendar končno po večnem službolovstvu prišel do službe blagajnika ali kar si že budi pri „Centrifugalni“. Na čelo cele akcije pa je stopil dr. Jos. Pavlica, najbržeji klerikalec in nazadnjak, ki daja od zadnjega časa direktivo na politiskem in gospodarkem polju naših klerikalcev. Je že srečno prijel — nad dr. Gregorčiča.

Otroški vrtec v Devinu. — Vrla družba sv. Cirila in Metoda je otvorila v Devinu otroški vrtec, ki je jako nujno potreben, da se nam ne pogubi mladina, na katero preže naši nasprotniki kakor volk na ovco. Tako družbo, kakor je družba sv. Cirila in Metoda, pa tudi treba podpirati, in zato priporočamo rodoljubom, da se spominjajo ob raznih prilikah otroškega vrtca v Devinu, v tej naši tako važni postojanki ob Jadranskem morju.

„Hellovi“ v Opatiji. — Pretekla praznika so imeli „Hellovi“ iz Pulja, Reke, Trsta, Ljubljane in — Gorice sestanek v Opatiji. Obnašali so se tako predrzno, kakor da je res že Adrijana njihova, ali kakor pojejo:

Über die Alpenwand hinab
zum wogenden Meer
Brause du deutsches Lied
mächtig und hehr!

Naši „Hellovi“ v Gorici so skoro brez izjeme — uradniki. — V Opatijo in nazaj so se vozili v direktnem (!!) vozu III. razreda (da je bila s preklapljanjem zamuda vlakov še večja!), a tulili so na postajah tako, da je bil pravi pravcati skandal. Vsem skupaj so znali le dve pesmi; sie „heulten und brüllten“ kakor stekli... Na Nabrežini so slišali sprevoznika, da je govoril slovenski; in takoj so ga nahrulili, da mora govoriti nemški v tej službi. Ali ti gospodje uradniki v Gorici niso predrzni? Treba jim bo gledati nekoliko bolj na prste.

Tat — 78 let star. — Pretekli teden je ukradel na sadnem trgu 78 letni Luigi Val iz Palme kuharici Al. Musić zlati privesek. Tačas, ko je kupovala na trgu, se ji je približal ter odtegnil dragocenost. Privesek so našli pri njem doma, ga vzeli in izročili kuharici, 78 letnega tatu pa so vložili pod kljue.

Justus Verus. — Lažniku je vsaka laž dobra! „Gorica“ se v zadnji številki zopet po stari svoji navadi prav drzno laže. Pravi, da ni rekla, da je Just Verus prof. Seidl. Zapisala seveda ni: prof. Seidl, ali pokazala je tako nanj, da je vsakdo takoj vedel, koga misli. No, pa saj se poznamo! „Gorica“ in — resnica sta si zelo, zelo pljuji. Pa za nas bodi dovolj: dokazali smo, kako je, namreč, da „Gorica“ — laže in laže....

V znamenju pike. — Pomilovanja so vredni gospodje okoli „Gorice“. Kadar stvarnega očitati ne morejo prav ničesar, tedaj jim je dobro vse, pa tudi — pike. Pri vsem seveda kažejo svojo zlobnost v največji meri. Celo „na piki“ imajo „Trgovsko in obrtno društvo za Gorisko“, ali njegovemu delovanju očitati seveda ne morejo ničesar... Pa kaj za to! Saj so tudi pike! Zadnjič smo že dosti označili vzroke, zakaj so gospodje

pri „Gorici“ taki, zato nam ni danes treba dalje širiti besedij. Povemo samo, da toliko vsi od Gregorčiča do Berbuca ne napravijo v tem pogledu koristnega za narod naš v desetih letih, kot je naše društvo v enem samem polletju.

Razgled po svetu.

Češka obstrukcija. — Kakor se dá soditi po današnjih poročilih, je obstrukcija Čehov neizogibna, ker vlada ni uvedla češkega notranjega jezika in ni preklicala znane Kindingerjeve naredbe. Jutri torej, ko se odpravi državni zbor, začne Čehi z novo z obstrukcijo, pozneje v četrtek ali petek nameravajo Poljaki bajž sklicati na posvetovanje zastopnike vseh strank, ki se ne strinjajo z obstrukcijo. Vsepeš posvetovanj je odvisen od tega, kako se obrnejo Poljaki, med katerimi tudi niso vsi proti obstrukciji, in pa nemški klerikalci, katerih eden del z Dipaulijem na čelu ne namerava zapustiti Čehov!

Izid vseh teh kombinacij bo pač ta, da vsled obstrukcije državni zbor ne bo mogel delovati, zato bo odgojen, in vlada bo zopet premišljevala lep čas, kaj naj ukrene. — Naravna posledica bi bila: državni zbor razpustiti.

Pogovor med cesarjem in delegatom Pacakom. — Ker so se poročila v novinah o njega pogovoru s cesarjem urinile nekatere netočnosti, priobčuje dr. Pacak nastopen popravek: Nagovor cesarjev je bil jako milosten. Na moje besede, da jezikovnih načrtov ne moremo vsprejeti, je odgovorilo Njegovo Veličanstvo z „Oho!“ Istotako na moj izrek, da bi oktroiranje jezikovnih načrtov na podlagi § 14. pomenjalo vojno v permanenci. Cesar se ni izrekel grajalno zaradi našega vedenja nasproti ministru za vnane stvari, ampak o obstrukciji sploh. Cesar je rekel o tem: Že tri leta smo vsemu svetu v zasmech, to je sramota.

Na to Pacak: Veličanstvo, mi nismo iznašli tega sredstva in nismo mi začeli z obstrukcijo. Mi smo po tem sredstvu posegli še le potem, ko je bilo tudi v odločilnih krogih povzdignjeno v parlamentarno dopustno sredstvo. Mi smo skozi pet let zavzemali najkorektnije stališče nasproti državi, kar tudi je Vaše Veličanstvo blagovolilo pripoznati, in smo brez naše krivde zašli v ta položaj. Trgitev ogerskih listov, da je cesar z malhanjem z roko pokazal svojo nevoljo, ni resnična. Navedeni izrek o obstrukciji sploh in nje posledicah za ugled Avstrije na zunanji je cesar storil s povzdignjenim glasom in močnim povdarkom.

Kaj misli vlada z državnim zborom? — Po glasovih iz Budimpeste misli vlada tako-le postopati:

Jutri se snide poslanska zbornica. Tedaj se pokaže, ali je desnica voljna nastopiti proti češki obstrukciji. Ako se to ne zgodi, kar je skoro gotovo, bo zasedanje odgojeno, in vlada bo s § 14. uveljavila proračunski provizorij za drugo polovico leta. Mej tem časom se bodo nadaljevala posvetovanja o korakih za zboljšanje položaja. Mogoče se tudi uveljavi jezikovni načrt s § 14., a vlada si to dobro premisli. Jeseni se zopet snide parlament in poskusi z novim delom. Še le tedaj, ako se parlament pokaže znova nespodoben za delo, se bo jelo resno misliti na razpust. Mej Čehi in Nemci se ne prično nova pogajanja, ker bi bila brezuspešna. Mogoče je pa še tudi, da se marveč preklic Kindingerjev odlok, in potem bi baje Čehi opustili obstrukcijo. Jasnosti torej še vedno ni.

Vstaja na Kitajskem. — V zadnjem času dohajajo iz Pekinga zelo vznemirljiva poročila. Nevarna sekta „pest patriotizma in miru“, katero so Evropejci nazvali „bokserji“, postaja izredno nevarna življenju in imetju evropskim in drugim priseljencem, posebno katolikom. Vodja ji je neki roparski načelnik, ki je tako stanatizoval svoje pristase, da se baje ne boje niti krogelj iz topov, ki jim neki ne morejo škodovati. Vladne čete ne morejo ničesar opraviti proti močnim in dobro organizovanim „bokserjem“. Največja nevarnost preti krajem mej Pekingom in Tientsinom, kjer so vstasi požgali že več vasi in pomorili veliko število kristijanov. Razdejano železnico mej tema dvema krajema so vojaki sicer popravili, a vstasi so zajeli več belgijskih delavcev. Velika nevarnost preti sedaj Pekingom samemu, ako ne posežejo vmes znanje velesile. Najbolj čudno pri vsem je pa to, da nevarno gibanje podpira tudi samosilna cesarica, ki bi si rada z vstaško pomočjo utrdila nevarno omajano stališče.

Nemiri sredi Kitajske postajajo vedno nevarnejši. Mej Pekingom, Paolingom in

Tientsinom se zbirajo velike čete takozvanih „bokserjev“, ki resno prete Pekingom in osrednji vladi. Vstasi so dobili, kakor se zdi, večšega voditelja. Najprej so udarili nad misijone, ker sovražijo kristijane, sedaj so pa na potu v glavno mesto. Za Peking je ta dogodek tem večje nevarnosti, ker obstoje na kitajskem dvoru razne nasprotnosti si stranke, ki jih vodijo razni principi in najmanjša nevarnost za dinastijo Tsing bi pomagala na vrhuncem Mingovim somisljenikom. Z ozirom na to in z ozirom na nevarnost, ki preti Angležem in nekaterim drugim priseljencem, so velesile uvidele nujno potrebo posredovanja. V Taku, pristanišču mest Tientsing in Peking, se je že zbralo malo brodogovje, obstoječe in angleških, francoskih ruskih in ameriških ladij in tudi avstrijska ladija „Zenta“ je že na potu v ta pristan. Ta korak velesil ima dvojen namen; prestrašiti mora „bokserje“, da ustavijo svoje počenjanje, in varovati inozemce, potem prisiliti Tsung-li-Yamen, da resno nastopi proti nevarnim vstašem.

Vojna v južni Afriki. — V konservativnem mestnem klubu je te dni lord Salisbury izjavil, da Anglija ne hrepeni po aneksiji južno-afriških republik, marveč odstraniti hoče krivice, ki se gode angleškim podanikom v Transvalu. Ker so pa Angliji vsilili (?) vojno, bilo bi bedasto trditi, da je dolžna, ne dotakniti se pridobljene zemlje. In tudi velika nova nevarnost bi pretela Angliji, ako bi ne izrabila sedanje ugodne prilike. Ako pustimo republikama, pravi Salisbury, le del samostojnosti, nimamo nikake gotovosti glede nadaljnjega mira. Naša odgovornost je dvojna. Varovati moramo zane-marjene domaćine, na drugi strani pa moramo svojo politiko tako uravnati, da se doseže sprava in konec prepriom. Pred vsem pa je potrebno, da se zatre vsako tajno rovarsko gibanje mej prebivalci, ki so sovražni državi in kraljici. — Kajpada Salisburyja prav nič ne briga, da je ta njegova izjava nasprotna oni 9. novembra l. l., ko je po takratnih soglasnih poročilih izustil te le besede: „Ne moramo ozemlja, ne zlatega polja, mi hočemo le jednako pravico za vse“. Kako prav so imeli ob pričelku sedaje malone končane vojne oni politiki, ki so trdili, da so transvalski zlati rudniki in oranjski dijamanti prvi in zadnji cilj kramarskih Angležev, ki so bili neizmerno veseli, da so po dolgoletnih poskusih vendar le našli „pravi“ povod roparski vojni.

Usoda Burav je po zadnjih dogodkih odločena. Republiki Oranje in Transval pripadeta Angležem, kateri so že zdavnaj hrepeneli zlasti po zlatih rudnikih v Johannesburgu. Vsa njihova zavračevanja v tem pogledu niso nič vredna, marveč ostane dejstvo, da pred vsem bogastvo Transvala jih je mikalo ter tudi spravilo do vojne z miroljubnimi Buri. Angleži so dosegli, kar so hoteli.

Kruger se ne uda, marveč počaka s svojimi zvestimi koneca vojne, pripravljen na vse. Ne uda se, ker pač ve, da ako pride v roke Angležem, se mu na stare dni ne bo godilo dobro, kajti Cronje že vzdihuje na otoku sv. Helene, in Angleži imajo pripravljen še kakšen oloček ali pa kako luknjo tudi za Krugerja.

Statistika umorov. — Italijanski kriminalist Ferri je sestavil statistiko umorov, ki se dogajajo v poedinah evropskih državah ter je prišel da zaključka, da pride od teh umorov vsako leto na milijon prebivalcev: v Italiji 97, Španiji 77, Ogrski 75, Avstriji 24, Rumuniji 40, Portugalu 24, Švici 16, Franciji 17, Rusiji 15, Nemčiji 11, Irski 11, Holandski 6, Angleški 6. Škotski 5. Hrvatsko Pravo“ piše: Iz tega se vidi, da je Italija, zemlja noža, na prvem mestu, kakor tudi, da se pripeti v južnih deželah, kjer je temperament ognjevitiji, več krvavih zločinov, nego v hladnih severnih zemljah. Ako kažejo ti zločini narodni značaj na jedni, kažejo na drugi strani razvitek kulture, ter je pravi čudež, da kultura ni mogla vplivati na narodni značaj Italijanov. In vendar hočejo osvojiti Dalmacijo, Istro, Trst — bržčas z nožem?

Raznotero. — V Parizu je izvoljen županom nacjonalist Grebauval; tako ima Pariz antiseritskega župana. — Tavšanoviču v Beogradu je kasacijska sodnija znižala kazen na 2 leti. — V nemškem državnem zboru uvede vlada za poslance dijete, katerih doslej niso imeli, ali zato tudi vedno mnogo poslancev ni bilo navzočih v zbornici. — Po Ogerskem je divjal v petek strahovit vihar, ki je ubil več oseb ter povzročil mnogo skode na polju in hišah. V dveh komitatih je padala toča debela kot jajce. Polja in vinogradi so razbiti. — V Italiji se vrše volitve v državni zbor. Vlada se trudi, spraviti vanj svoje pristase, da bi onemogočila obstrukcijo za vselej. Izmed izvoljenimi je doslej že 49 konstitucionalnih opozicijonistev ter 39 s skrajne leve, toraj nepristašev vlade, vladnih pa bo že okoli 119.

Narodno gospodarstvo.

O vzrokih padanja rokodelstva. (Daffe). Tu sta pa še dve vrsti delavnih sil, in sicer:

vajenci (učenci) in pomočniki. Učenci se sprejemajo na različno dobo let, kakor se že domeniijo interesenti. Koj tu se že pokaže posten in vesten mojster-rokodelce. Razumen, posten in vesten mojster-rokodelce jih ne vzame mnogo, — vedno v sorazmerju k pomočnikom ter nikdar ne skuša nadomestiti radi prihranitve denarja pomočnike z učenci.

V brezumnem vsprejemanju učencev in njihovem nezdravem razmerju k pomočnikom in mojstru, vidim, na kar posebno opozarjam — največje zlo upadanja rokodelstva. Učenec, hočemo-li, da bode poznal v resnici vsako podrobnost svojega rokodelstva, in sicer tako poznal, da bi vse popolnoma razumel, da bi poznal vse surovine in jih zamogel precejevati in ocenjevati, da bi pozneje zamogel sam delati tudi proračun, postavljati ceno itd., mora biti pridržen k pravemu delu, pa naj ga je tudi vzel mojster v izučenje na daljšo dobo, tembolj pa mora paziti nanj, je-li vsprejet na krajši čas. Učenec torej ne sme biti pri mojstru, da bi mu bil za pestunjo ali pa deklo, ter bil takó oddaljevan od cilja, h kateremu speje. Naj-li bode učenec v vsakem oziru dobro poučen, morata nanj paziti: skrbni in posteni mojster in razumni in zmožni pomočnik, ki mojstra v odsolnosti zastopa in namestuje. V tem ravno tiči velika odgovornost mojstrov, ker tu ne gre samo za dano mu v izučenje mlado bitje, temveč tudi za procvit obrti same.

Vprašam: ali je to prav, če vzame brezbrizni mojster več učencev, mej tem ko ima ali samo jednega pomočnika ali pa celo nobenega? More-li tak mojster-rokodelce dati pozor in skrb učencem, katere je prevzel v izučitev? More-li jih pustiti po takem-le učenju z mirno vestjo med svet, kjer se od njih zahteva znanje, katero jim je tudi potrebno, da morejo živeti. In kakšni so pa tudi izdelki takega mojstra? Ne dela-li z njimi skode samemu sebi, pa i rokodelstvu samemu?!

In potem, ko pridejo taki „pomočniki“ drugam v delo —? Delajo za vsako plačo, da le kaj zaslužijo ter so na ta način velika skaza rokodelstvu v obče. In taki še celo postanejo „mojstri“, ako-le imajo pripomočkov za samostojnost.

Rokodelci sami v trdni organizaciji bi se morali truditi, da bi bilo razmerje med učenci in pomočniki pravo.

V tem pogledu pa veleobrtnik nima nikake odgovornosti. Vzprejema le oskrbljevalec strojev. Nasproti temu pa imajo rokodelske obrti največjo odgovornost. — Učenci vzgajajo obrti novo generacijo.

Prav važna okoliščina z ozirom na razmerje med obema vrstama izdelovanja je tudi način, kako gledata na spopolnjevanje in kako sledita napredku v svojih strokah. Poglejmo veleobrtnika. Ta ima vse mogoče strokovne časopise, katerih bi pa pri malem obrtniku iskali zaman. Glavni vzrok tega pri malem obrtniku ni nedostatek denarja, ampak popolna netočnost in konservativnost, ki tiči največ v tem, da podcenjuje važnost napredovanja. Veleobrtnik iz časopisov črpa vire za odtok svojih izdelkov. Isto bi bilo treba malemu obrtniku, kateri bi ne smel prepuščati veleobrti kar tako — tebi meni nič — usodi. Tudi rokodelce mora napredovati z duhom časa.

Za izdatno nakupovanje surovin v velikem obsegu, česar posameznik ne more storiti, se naj ustanavlja nakupna društva, kajti plača-li rokodelce že mnogo za surovino ali pa, ako kupi po ceni slabo, je že v tem zarodek nemožne konkurenze z veleobrtjo, ne oziiraje se na ostale okoliščine kakor na nedostatek strojev, dobrih delavskih sil itd.

V vsakem rokodelstvu se nahaja kak poseben izdelek, za katere si je mogoče omisliti stroj in preskrbeti zanj strojno izdelovanje, da bi bil izdelek cenejši in dovršenejši, torej tudi zmožnejši kakršnekoli konkurence. Če rokodelce najde tak izdelek, naj potem posveti njemu največjo pažnjo ter ga posebno neguje, takó, da bo lahko konkuriral z veleobrtjo. Pri tem pa naj ne zablija ostalih izdelkov v njegovo področje spadajočih. Z onim posebnim izdelkom si dobi lepo ime, ki ga priporoča še v obče za celo obrt. Seveda mora znati razširjati ta svoj posebni izdelek potom inseratov, cenikov itd. ter pri tem opozarjati še na ostale izdelke svojega rokodelstva. In skrbeti mora tudi za odtok, za izvoz te svoje specialitete.

(Pride se).

Maurencič Franc,

čevljarški mojster

v ulici sv. Antona (Kopačeva hiša) št. 7,

prilporeča svojo dobro urejeno čevljarstvo delavnico, kjer postreže za napravo vsakovrstnih čevljev bodisi finega izdelka ali priprostega po vsaki modi. Izdelki so trpežni ter dobrega usnja. Zagotavlja dobro delo in točno postrežbo po zmernih cenah.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardinio 8
prilporeča:

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal
matinskih in
isterskih
vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce. Cene zmerno. Postrežba poštena.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Klepar Artur Makuc

Ozka ulica 1, Gorica Via Strelita 1
prilporeča

škopilnice proti peronospori
(ponovljene po Vermorelov sestavi.) Baker je trd in svetel. Zalistke valvole se more lahko premeniti. Škopilnica je sestavljena priročno in tako, da škropi lahko na tri načine po volji lastnika.

Cena je zelo nizka.

Stroj za žveplanje sodov, iz cinkega železa.

Priprava za obvarovanje vina pred plesnobo in cikanjem pri točenju iz soda (kan).

Meh za žvepljenje grozda raznih sistemov. — Cevi iz gume za vsakovrstne škropilnice.

Sprejema v popraviljanje vsakovrstne druge škropilnice, kakor tudi prevzema vsa druga v kleparsko obrt spadajoča dela.

180 do 360 gld. mesečno

lahko zaslužijo osebe vseh stanov in v vseh krajih s prodajo zakonito dovoljenih drž. papirjev in srečk, a da ni potrebna glavica in ni nikakoli nevarnost. Ponudba pod Ludwig Österreichischer. VII. Deutsche gasse 5 Budapest.

Kuštrin Anton

trgovec

z jedilnim blagom

Gospodska ulica št. 23.

Priporoča svojo zalogo jestvin in kolonijalij po jako nizkih cenah.

Ima zalogo vsakovrstnega olja, na vadnega in najfineje vrste „Luka“.

Razpošilja naročeno blago tudi na deželo po pošti od 5 klg. naprej.

Obilpobuje točno in hitro postrežbo.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka

E. Riessner, v Nunske ulici 3,

(nasproti nunske cerkvi)

prilporeča preč. duhovščini slavnemu občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetlic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščeno sveče itd. vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo S. el.) ti-karno žrk na perilo. (P. el.)

Slavnoznan

Švarova gostilna v Komnu
se odda

takoj v najem

z vsemi potrebnimi prostori, Pogodba po dogovoru, bodisi od litra ali pa proti letni najemščini.

Dobi
se
povsod

Kalodont

priporočano
najbolje sred-
stvo za čišče-
nje zob.

Novoporočenci pozor!

Stejen si v čast naznanjati slavnemu občinstvu, da sem razširil trgovino pohištva v ulici Viturini, glavni vhod v gosposki ulici.

Anton Breščak

v Gorici, gosposka ulica 14, blizu lekarne Girioncolljeve.

V zalogi
ima najelegantnejše
sobe, na katere se
še posebej opo-
zarja!

V zalogi ima vsakovrstno pohištvo za vsaki stan. Pohištvo je po najmodernejših slogih, posebno spalne jedilne in poselne sobe so po Nemškem slogu odlikovanih Črničkovih delavnic v ulici Ponte nuovo in via Leoni, katere so lepše in ukusnejše izdelane in ceneje od Dunajskih in Budapeških tovarn. Ostalo pohištvo je od prvih mizarskih mojstrov.

Sprejema se naročila in izdeluje po izbiri obrisa, najceneje in v najkrajšem času.

Bogata zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena ogledala vsake velikosti. Različno pohištvo, kakor: toaletne mizice, različna obešala, preproge za okna i. t. d. Različne stolice iz trsa in celuloja, posebno za jedilne sobe. Blazine iz strune, afriške trave, z žlami in platnom na izbero ter razne tapetarije.

Reči, katere se ne nahajajo v zalogi, preskrbi se po izbiri cenikov v najkrajšem času.

Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.

Prva slovenska trgovina z železjem v Gorici

Konjedic & Zajec

(proj G. Darbo)

pred nadškofijo št. 5. Podružnica konec Raštela št. 2.

Zaloga v ulici Morelli št. 12, v Gosposki ulici št. 7. v posojilnični hiši.

Priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa, železne, cinkaste, pocinjene in medene ploščevine, orodja za razne obrti in pohišnega, štedilna ognjišča, peči, cevi in predpečnike, nagrobne križe.

Vsakovrstne okove za pohištvo in stavbe. Prevzema vse naročbe za vsakovrstne stavbe in druga podjetja.

Glavna zaloga za Gorico in okolico
izdelkov c. kr. privilegovanih livarn.

Priporočano najboljših patentovanih kotlov gosp. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga
najboljšega koroškega Acalon in Brescian-jekla.

Zaloga Portland in Roman-Cementa, kmetijskih strojev iz prvih tovarn. Kupujeta staro železje in kovine po najvišji dnevni ceni.

Anton Obidič,

čevljar

v Semenški ulici šte. 4

v Gorici,

priporoča se

za raznovrstna naročila po meri

za gospe in gospode.

Naročila se izvršuje hitro.

Važno za vsakega!

Razprodaja!
Za neverjetno nizko ceno, za samo gld. 2-95 se vdobi krasno garnituro, inajoco naslednjih štirinajst dragocnih krasnih predmetov:

Važno za vsakega!

- 1 žepna ura iz niklja Anker-Rem. (na željo posebej urejena) s krasno vdelanim okrovom, natančno regulirana s 3-letnim jamstvom ter etui.
- 1 eleg. oklopna verižica iz niklja ali goldina s privezki vred. Parizot sistem.
- 1 kravatna igla iz goldina z vdelanimi brilianti.
- 1 par pozlačenih zapesnitih gumbov. Znamka „Garantie“.
- 1 garnitura gumbov iz goldina za predstajenke in ovratnike; 5 komadov.
- 1 par uhanov iz čistnega srebra, uradno zaznamovana.
- 1 prstan iz goldina z eleg. kamnom.
- 1 pomajševno žepno zrcalo v etui.

Teh štirinajst krasnih in dragih predmetov z ura Anker-Rem. razpošilja za samo gld. 2-95, proti povzetju ali naprej poslanim zneskom tvrdka

Bratje Hurviz,

Eksportna hiša, Krakau, Stradom 17 (Avstr.). Kar ne uga, se tekom 8 dni sprejme nazaj ter denar vrne, da se kupovalec pima bati nikake nevarnosti.

Bogate ilustrovane kataloge vseh dragocenosti zastoj in franko. Sprejema se preprodajalci in agentje.

Tiskarna ustanovljena leta 1893., je oskrbljena z najmodernejšimi črkami.

„Salonska knjižnica“

„Slovanska knjižnica“. „Knjižnica za mladino“.

„Primorec“. „SOČA“. „Kažipot“.

Goriška Tiskarna

A. GABRŠČEK,

zaloga vsakovrstnih izgotovljenih tiskovin za županstva, cerkvene, šolske in druge urade
v Gosposki ulici šte. 9. v Gorici,

sprejema naročila za tisek vsakovrstnih tiskovin,
kakor:

vabila k veselicam in plesom, račune, zavitke in listovni papir z natisnjeno tvrdko za trgovce in zasebnike, raznovrstne vizitnice s primernimi zavitki in elegantnimi škatlicami.

Tiskovine po uzorcu za zasebnike, urade, društva itd.
izvršuje točno in natančno po zmerni ceni.

Sladoče tiskovine ima tiskarna izgotovljene v zalogi:

Za županstva: Spisek za volilce, glasovni imenik, kontrolni razkaz (za volitve), opravični zapisnik, blagajnični dnevnik (z glavo), sklep računa, proračun, domovnica, ubožni list, plačilni nalog, vročilni list, razna povabila (k volitvi, k novačenju, v občinski urad), vabilo starešinam k seji (z dnevnim redom in brez njega), pobotnice, zapis za mrlcem, izkaze o premembah stanovanjske (za vojake), poštni dnevnik, kazenski zapisnik, prošnje za oproščenje vojašine itd.

Za cerkvene urade: Liber bapt., Liber def., Liber matr., Status anim., Testim. mortis, Testim. matr., Fides mortis et sepult., Fides matr., Nota pro den. factis (in faciendis), Fides Nativit. et Bapt., Testim. status liberi, krstni list, mrtvaški list, pobotnica za obligacije in za plače, izkazi umrlih, račun (z raznimi prilogi) itd.

Za šole so v zalogi vse tiskovine v slovenskem, hrv. in ital. jeziku, kakor razrednice, tednik, oprav. zapisnik itd.

Za sodne urade: opr. zapisnik, zapisnike, vročilne liste, vabila, plačilne naloge, malotne tožbe, pooblastila, izvršilne prošnje itd. itd.

Vsako naročilo, bodisi tiskovno ali iz zaloge se izgotovi v roku 24 ur.

V zalogi „Goriške Tiskarne“ A. Gabršček so izšle knjige

„Materino delo za Boga in domovino“. Za Slovenke priredil Simon Gregorčič ml. Cena s poštnino 70 kr.

„Zgodov. črtice iz poknožene grofje goriške in gradiške“. Spisal Simon Rutar. Cena s poštnino 55 kr.

„Dene slovenskih povesti“. I. knjiga: Črtice iz ruskega, poljskega, slovaškega in hrvaškega življenja. I. Cena 55 kr. — II. knjiga: Prevodi iz raznih slovanskih jezikov. — Cena 55 kr.

Simon Gregorčičeva zbirka pesmi. Cena lični izdaji 30 kr.

Ant. Funke izbrane pesmi. Cena lični izdaji 50 kr.

Paglaruzzi-Krilanove poezije (dve knjigi) in spisi v prozi. Cena vsem snopcem s poštnino 1 gld. 60 kr.

Anton Kloditev „Materin blagoslov“. Cena s poštn. 18 kr.

„Epizoda iz kulturne zgodovine goriške“, ali košček zgodovine goriškega c. kr. gimnazija. Spisal mons. Andr. Marušič. Cena s poštnino 12 kr.

„Slovanska knjižnica“. Izhajanje je začelo vstavljeno. Do konca leta 1899 je izšlo 93 snopcev, kateri so deloma še vsi zalogi.

„Knjižnica za mladino“. Izšlo je 24 snopcev. — Cena vsakemu snopcu je 25 kr. Kdor naroči vse snopce, jih dobi po 20 kr. —

„Salonska knjižnica“, za odrasle, začela izhajati začetkom l. 1897. I. zvezek „O te ženske!“ stane gld. 1-10. — II. zvezek: „Hamlet“, založna v 5 dejanjih, cena 70 kr.

„Gluhonemi“. Zgodovina in sedanja metoda njih vzgojevanja. 3-0 strani velike osmine. Spisal Anton Rudež. Znižana cena gld. 1-30.

„Bele noti“. Sentimentalen roman. Cena 25 kr.

„Ben-Hur“, roman iz časov Kristusovih. Angleški spisal L. Wallace, poslovenil Podravski. Trdovezan gld. 1-65, mehkovozan gld. 1-30.

„Kako je ravnati z mlekom?“ Slovenskim živinorejcem posebno udom mlekarstvih zadrug spisal Milan Ivančič v Tolmini, 1 iztis 15 kr., 10 iztisov gld. 1.

Na zahtev pošiljamo cenik naših izdaj zastoj!

Trdo vezan
gld. 1-90.

Ручной

Mehko vezan
gld. 1-60.

Русско-Словинский Словарь

(Ročni rusko-slovenski slovar)

IN

Kratka slovnica ruskega jezika

(Краткая Грамматика Русского Языка)

V kratkem izide „Slovensko-ruski slovar“ in „rusko-slovenski slovar“.